

sította meg Ernst Kienast SS-Hauptsturmführer, Winkelmann budapesti adjutánsa is, aki azt tanúsította, hogy felettese szerint „a magyarországi zsidókérdés megoldásának szükségességét Hitler egyértelműen megállapította Klessheimben, és sürgősen keresztül is vitte”, noha „arról nem történt megegyezés, hogy a megoldás milyen formát öltjön, sem arról, hogy meddig terjedjen a program”⁴⁸.

Saját perében tett tanúvallomásában 1948-ban Veesebmayer leszó-gezte:

Horthy maga mondta nekem, hogy csak a gazdag, gazdaságilag értékes, jó-módú budapesti zsidók megvédésében érdekelt. Ami a többi zsidót illeti – s itt igen csúf kifejezést használt –, az nem érdekli, és kész munkára engedni őket a Birodalomba vagy akárhová. Ehhez hozzájárult; s nem azt követően, hogy erre kértem, hanem miután megvitatta a dolgot miniszterelnökével és miniszteriumaival, s megegyezett velük. Ezt az is bizonyítja, hogy később először mérsékelte a deportálásokat, végül le is állította őket. Ha valaki később megtilt valamit, azt korábban engedélyeznie kellett.⁴⁹

Horthy effajta jellemzését Baký is megerősítette. A börtönben leírt vallomásában Baký azt állította, hogy a zsidók gettósítását elrendelő 1944. április 7-i rendeletet azért adta ki, mert Endre László kérte tőle, azon az alapon, hogy „a kormányzó hozzájárult, hogy munkavégzés céljára zsidókat adjunk át a németeknek”⁵⁰. Állítása szerint ezt el is hitte, mert egy korábbi kormányzói kihallgatáson Horthy ezt mondta a kormány egyik tagjának: „Ki akarják vinni az országból a zsidókat. Én utálok a galíciai kommunistá zsidókat, ki az országból velük, ki, ki! De Baký be-látta, hogy Chorinék és Vidáék is épp olyan jó magyarok, mint te meg én. Ezekről szó sem lehet.”⁵¹

Baký értékelését Horthy magatartásáról Kurt Haller, Veesebmayer munkatársa is megerősítette. Szerinte „Horthy a budapesti asszimiláló zsidókat magyaroknak tekintette, de a szegényebb vidékieket csu-pán csöcseléknek, akikért hosszú ideig semmit sem tett.”⁵² Ugyanez a vélemény fejeződik ki egy Horthyval folytatott interjúról szóló névtelen jelentésben, amelyet 1943 júliusában adtak át Himmlernek. Horthy állítólag késznek mutatkozott megszabadítani az országot „az eredetileg Galiciából jött zsidóktól”, de meg kívánta védeni azokat a zsidókat, akik „sokat tettek a tudományban, az iparban és a pénzügyekben”⁵³. Horthy aggodalmát e „hazafias” zsidók jólétéért Hitler is ismerte. Feldühítette a kormányzó 1944. július 7-i döntése a deportálás leállításáról, ám hang-súlyozta: „a budapesti zsidókkal szembeni intézkedéseket... a magyar kormány javaslataival összhangban álló... mentesítések figyelembevéte-lével... kell foganatosítani.” Követelése figyelmeztetéssel párosult: bár-milyen eltérés „a Klessheimben elhatározott módszerektől, amelyek az-